

VERSLAGBOEK

Netwerkdag van zaterdag 28 oktober 2017 in Globe Aroma, Brussel

Deze keer was er geen vergadering!

Wel een ontmoeting waarin 42 vrijwilligers van de lid-organisaties hun ervaringen en initiatieven uitwisselden. Dit gebeurde in 5 themagesprekken van elk 50 minuten. Elke deelnemer kon deelnemen aan 2 gesprekken.

Werktafels: 1^e Ronde

1.a Als de vluchteling de gastheer is, hoe reageren de gasten?

Moderator: Rosalie Heens (Vluchtelingenwerk, medewerker Beweging)

Inbreng: Zahid Ghaida en Renaat Schoukens over hun 'huisbabbels' in Merchtem

1.b Doen we aan politiek ? Hoezo ?

Moderator: Flor Didden (11.11.11)

Inbreng: Marcel De Prins en Leni Creuwels (Werkgroep Vluchtelingen Herent)

Werktafels: 2^e Ronde

2.a Op zoek naar een (t)huis.

Moderator: Hilde Geraerts van ORBIT vzw

Inbreng: Vida Razavi, erkende vluchteling, Piet De bisschop (Vluchtelingenplatform regio Dender) en Guy Geudens (Mondiale werken regio Lier).

2.b Goede afspraken, maken goede vrienden.

Moderator: Joos Wauters (Vluchtelingenwerk Klein-Brabant-Vaartland)

Inbreng: Johan Vanhollemeersch (Huizen van Vrede Brugge) en Hugo Verwimp (Werkgroep Merchtem Multicultureel)

2.c Werken met de toolkit van Gastvrij Netwerk.

Moderator: Ria Cabus (Werkgroep Vluchtelingen Gent)

Inbreng: Tetty Rooze (Protestants Sociaal Centrum Antwerpen)

Afsluitend gaven Robin Vandevoordt en twee vluchtelingen hun opmerkingen en adviezen vanuit het oogpunt van vluchteling.

Zanger Gueladio uit Mauretanië zorgde voor een paar muzikale intermezzo's.

Kokkin Marie-Ange uit Ivoorkust maakte een lekkere lunch klaar.

In de namiddag namen 18 personen deel aan de wandeling 'in het spoor van de asielzoeker' met een gids van vzw Tochten van Hoop.

De dag werd mogelijk met steun van het Gastvrij Fonds van Vluchtelingenwerk Vlaanderen

De voorzitter van Gastvrij Netwerk, Josée Goethals, legde nog eens uit dat vzw (opgericht in 2015) de visie en de missie van Vluchtelingenwerk Vlaanderen deelt, maar op lokaal niveau werkt met autonome vrijwilligersverenigingen in Vlaanderen en Brussel. Hun ondersteuning ten opzichte van mensen op de vlucht en hun maatschappelijke brugacties zijn lokaal. Het netwerk omvat ondertussen 38 leden die samen meer dan 1000 vrijwilligers vertegenwoordigen.

De verenigingen zijn initiatieven van burgers; sommigen vierden al meerdere jubilea, anderen zijn recent opgericht. De context van hun activiteiten is het algemeen en lokaal beleid met vaak veranderende regelgeving, invloed van (sociale) media, professionelen en lokale besturen die vrijwilligers nodig hebben, middenveldorganisaties die beroep doen op lokale antennes, en een toenemende diverse plaatselijke bevolking.

Ze nodigt de aanwezigen uit om leerlessen en goede praktijken te benoemen die gastvrijheid en solidariteit in de stad of gemeente stimuleren. “Benoem wat wel werkt”

Zanger Gueladio uit Mauretanië

Werktafel 'Als de vluchteling de gastheer is'

Centrale vraag: veel vluchtelingen willen zelf een actieve rol spelen om andere vluchtelingen te helpen, stereotiepen te doorbreken en de solidariteit met vluchtelingen te versterken. Hoe kunnen onze vrijwilligersgroepen de talenten, goesting en initiatieven van vluchtelingen versterken?

Inspirerende huisbabbels van Zahid Ghaida en Renaat Schoukens

Zahid is afkomstig uit Syrië, hij studeert nu Maatschappelijk werk in Antwerpen. In Merchtem volgde hij de integratiecursus en engageerde zich ook als tolk voor nieuwkomers. Zo kwam hij in contact met de integratie-ambtenaar Renaat. Zahid vertelde hem dat hij een manier zocht om Merchtemnaren te ontmoeten. Hij wilde tegelijkertijd de lokale cultuur leren kennen en over zijn cultuur vertellen.

Huisbabbel = Zahid vraagt Merchtemnaren om hem bij hen thuis uit te nodigen en te praten over enkele thema's naar keuze. De integratieambtenaar betrok er ook Ibrahim Rahmah bij, die in Irak journalist en persfotograaf was, om de huisbabbels te filmen. De opnames worden verwerkt tot een documentaire die zal voorgesteld worden op een groot ontmoetingsmoment in Merchtem en nadien wellicht beschikbaar komt voor gebruik in scholen en verenigingen.

Om Merchtemnaren te bereiken, stelden ze de huisbabbels voor tijdens een kerkdienst, op social media, in lokale kranten en op de lokale zender Ring-TV. Ook andere Vlaamse media pikten het initiatief op. Merchtem heeft ongeveer 16.000 inwoners. Er worden 11 mensen (alleenstaande mannen) in twee LOI's opgevangen.

Zahid stelde een lijst met mogelijke thema's voor, maar liet ook ruimte voor andere thema's. Hij vroeg de mensen bij wie hij op bezoek zou gaan op voorhand een aantal vragen door te sturen, die hij samen met de Renaat kon voorbereiden. In juni 2017 deden ze acht huisbabbels over thema's als religie, cultuur, plaats van de vrouw in Syrië, kinderen, school.... De ontvangende personen werden telkens gevraagd of hun verwachtingen voor en na de babbels verschilden. Telkens was hun antwoord dat ze een meer genuanceerd beeld hadden gekregen van religie, achtergrond en toekomstperspectief van vluchtelingen.

De huisbabbels waren een positieve ervaring. Het resultaat voor Zahid en de bevolking was dat ze begrepen dat ze elk hun eigen cultuur kunnen behouden, maar dat het verrijkend is om naar mekaar te kunnen luisteren in alle openheid, zonder te proberen om mekaar te overtuigen. Zahid werd een 'rolmodel' en corrigeerde het vooroordeel dat vluchtelingen 'sukkelaars' zijn. De huisbabbels gaven hem moed en een goed gevoel om verder op weg te gaan. Wat hij wel moeilijk vond, was dat hij veel vragen over religie kreeg, terwijl hij daar zelf niet zo mee bezig is. Hij is verre van een islamexpert en moest dingen gaan opzoeken, een imam opbellen... om de vragen te kunnen beantwoorden.

Wat hielp om dit initiatief tot een succes te maken?

Het initiatief kwam op een moment dat veel mensen geraakt waren door de mediabeelden over vluchtelingen (o.a. Aylan). Daardoor was er veel interesse en kwamen er ook uitnodigingen vanuit onverwachte hoek. Renaat kreeg van het gemeentebestuur de ruimte om een project rond integratie uit te werken. Zo kon hij dit van onderuit opbouwen en rekening houden met de noden van vluchtelingen zelf, vrijwilligersgroepen en middenveldorganisaties.

Hij wil dit initiatief herhalen, maar dan ook met vluchtelingen uit andere landen.

Nog meer initiatieven waarin vluchtelingen initiatief nemen of betrokken worden

- **Aziz (Zemst) en Dienst Integratie Zemst** laten op 20 juni-Wereldvluchtelingendag vluchtelingen zelf aan het woord. Er zijn voldoende bekende en goede sprekers met vluchtelingachtergrond. Bv Majd Khalifeh die recent het boek 'Herboren' publiceerde
- **Vida Razavi** erkend vluchteling uit Iran, signaleert **Sound of Cultures** (Antwerpen): een maandelijkse ontmoeting van mensen van diverse achtergrond. Ze bespreken 'lastige' vragen die universeel zijn. Bv: wil je sterven als een mens of leven als een dier? Dit initiatief geeft mensen een plek om zich te oefenen in empathie. Vanuit een 'wij-gevoel' worden ervaringen gedeeld en een positieve ontwikkeling in gang gezet.
- **Huizen van Vrede (Brugge)** heeft een aantal vluchtelingen als lid van de Algemene Vergadering. Ze nodigen hen telkens expliciet uit en leggen uit waarom hun deelname belangrijk is. Ze toetsen visie en plannen altijd samen met de vluchtelingen, waardoor deze ook mee door hen gedragen zijn.

Wat is hierin belangrijk?

- Ruimte willen maken voor nieuwe vrijwilligers (bv jongeren, vluchtelingen,...) om hun eigen voorstellen te doen, initiatieven op hun manier te doen, onze eigen, gewone manier van werken af toe los te laten, te ervaren dat een andere aanpak ook goede resultaten kan opleveren. Carte blanche geven.
- Geduld hebben. Is de vluchteling voldoende taalvaardig in het Nederlands? Is de bevolking voldoende taalvaardig in een andere contacttaal? Sommige vluchtelingen moeten volgens Zahid door een leerproces: velen hebben nooit geleerd om een eigen mening te vormen of te geven, of om zelf een initiatief te nemen,...
- Vluchtelingen helpen 'inbreken' in andere middenveldorganisaties. In Diepenbeek wordt bv samengewerkt met de breicafé's en kookworkshops van Femma en KVLV,... Ook zo kunnen vrijwilligers met en zonder vluchtverhaal elkaar ontmoeten, leren kennen, samen initiatief leren nemen,...

Werktafel 'Doen wij aan politiek? Hoezo?'

Centrale vraag: hoe kunnen de vrijwilligersorganisaties werken voor maatschappelijke verandering in de context van conservatief beleid en polarisering om stemmen te winnen? Wat doen de vrijwilligers in het vooruitzicht van de lokale verkiezingen 2018?

Inspirerende praktijken

Flor Didden (**campagne 'migratie' van 11.11.11**) leidt in: verschillende mensen gaven de opmerking dat ze niet wisten dat 11.11.11 ook bezig is met politiek. Terwijl de organisatie eigenlijk altijd al bezig geweest is met het beïnvloeden van het beleid.

Marcel De Prins en Leni Creuwels vertellen over **Werkgroep Vluchtelingen Herent**. Deze coördineert in de GROSH (Raad Ontwikkelingssamenwerking) de hele werking rond vluchtelingen; zij omvat GROSH-leden, vertegenwoordigers van de subgroepen die actief zijn rond vluchtelingen en de 2 ambtenaren van het LOI. Daarnaast is er in Herent ook een Kerngroep Vluchtelingen (vroeger Taskforce genoemd) die bestaat uit een delegatie van de Werkgroep, enkele vertegenwoordigers van het ruimere middenveld en de 2 schepenen van Welzijn en OS. De kerngroep spitst zich toe op het beleid van de gemeente, maar vaak moet de Werkgroep extra stimuleren. De Werkgroep schrijft af en toe een brief aan het College en heeft contacten met de politici en de ambtenaren.

De werkgroep stoorde zich aan de negatieve houding ten aanzien van vluchtelingen vanwege de grootste partij van de meerderheid in Herent. Ook aan het zeer negatief taalgebruik van Th. Francken, Staatssecretaris voor Asiel en Migratie, op de nieuwjaarsreceptie van N-VA (20-01-2017).

De vrijwilligers die woningen voor vluchtelingen hielpen zoeken, botsten op het structureel tekort van betaalbare woningen. Leni hielp een Syrische familie – erkende vluchtelingen in de gemeente – om hun gewonde meerderjarige zoon uit een vluchtelingenkamp van Griekenland naar België te laten overkomen. Zij ondervond hoe moeilijk dit was.

Vanuit deze context schreef de groep op 20-03-2017 een brief aan Theo Francken en plaatste deze als Open Brief in de MO en ingekort in DWM. De centrale vragen waren grotere gastvrijheid, meer empathie, een beleid dat angst voor de vreemdeling ombuigt naar openheid en solidariteit, transparant en stimulerend

beleid naar collega's op terreinen als huisvesting, tewerkstelling, inburgering Het kabinet en de N-VA fractie in Herent reageerden niet.

De Werkgroep werpt een aantal vragen op:

Hoe kunnen we onze energie doelmatiger en efficiënter inzetten om weerstand te bieden tegen een asociale politiek en om positieve medewerking op te bouwen voor een klimaat en beleid van gastvrijheid? Hoe blijven we daarbij onszelf als mens en als geweldloze beweging?

Doen we voort zoals we bezig zijn, bv door een pin van 11.11.11 te dragen? Of kunnen en durven we samen (bovenlokaal) scherpere acties voeren en meer de media inschakelen? Riskeren we daarmee de concrete dossiers van mensen op de vlucht in het gedrang te brengen en onze achterban af te stoten?

Reacties van de deelnemers aan de werktafel

- Lokale mogelijkheden en werkingen zijn verschillend naargelang de lokale coalities. Het gemeentelijk bestuur kan mee- of tegenwerken. In Gent heeft men het gevoel dat er wel wat mensen in het bestuur zitten die bewust rekening houden met vluchtelingen. Het blijft echter nodig om steeds aanzetten te geven naar het beleid toe. In Roeselare is er momenteel een 'goed bestuur', maar het blijft moeilijk om bepaalde beslissingen te verkrijgen.
- Verschillende aanwezigen merken een grote terughoudendheid en voorzichtigheid op onder bestuursleden om zich uit te spreken over het thema. Bepaalde besturen/bestuursleden doen aan "zelfcensuur". Weinigen durven nog een duidelijk standpunt innemen, o.a. onder invloed van sociale media, met als gevolg dat vooral de luidste roepers (de extreme meningen) worden gehoord. Het centrum is te voorzichtig en wordt hierdoor vaak niet gehoord.
- Ga in gesprek met beleids mensen, politieke partijen en mensen op de lijsten. De peiling van 11.11.11 waaruit bleek dat 80% van de Vlamingen gewonnen is voor een menswaardig solidair asielbeleid, opent de poort om duidelijk te maken dat het draagvlak ruim is en politieke partijen ook stemmen kunnen halen als ze zich solidair opstellen met migranten en vluchtelingen.
- Durf het beleid aanspreken op haar verantwoordelijkheden. Tetty Rooze (ORBIT vzw) haalt het voorbeeld van de stad Groningen aan. Een stad is verantwoordelijk voor de veiligheid van haar burgers. In Groningen stelde men vast dat inzetten op hulp aan mensen zonder wettig verblijf effectief bijdraagt aan meer veiligheid in de stad. Vertel aan de lokale overheden: "jullie zijn verantwoordelijk en voeren de regie; wij vrijwilligers zullen u daarbij helpen".
- Kan een vluchtelingenorganisatie expliciet bepaalde personen/partijen in het bestuur steunen? Dit wordt door de aanwezigen afgeraden als gevaarlijk. Zeker als je vóór de verkiezingen partij kiest kan dit samenwerking met het lokale bestuur moeilijk maken als er een andere meerderheid in de gemeente komt. Om invloed te kunnen uitoefenen moet je verschillende contacten blijven behouden. Je kan wel wijzen op goede standpunten of acties van een bepaalde partij of persoon, zonder echt expliciet partij te kiezen. De vrijwilligers van Gastvrij Herent gaan bijvoorbeeld steeds in gesprek met ALLE politieke partijen.
- Wees niet beschroomd om tegengas te geven tegen negatief geroep, maar doe het op een goede manier. Maak publiciteit met concrete acties die laten zien wat de vrijwilligers doen. Betrek de Vlamingen bij 'de mens' in vluchtelingen en houdt hen regelmatig op de hoogte. Geef een vluchteling kans om zelf zijn verhaal te vertellen bij verenigingen en scholen. Wel is de kans groot dat we de mensen die we willen overtuigen niet bereiken. (Hoe we dit kunnen doorbreken werd besproken in werkgroep Als de vluchteling de gastheer is...)
- Voorbereiding: maak programmavoorstellingen voor de verkiezingen op, maak deze bekend en bespreek ze met andere solidariteitsorganisaties. Zoek daarvoor steun bij het middenveld

- Vluchtelingenwerk Vlaanderen
- ORBITvzw wijst op een 'lokale migratiecoalitie': dit is een initiatief waarin burgers, lokale groepen en verenigingen samen het lokale migratie- en integratiebeleid onder de loep nemen en aanbevelingen doen aan de nieuw te vormen lokale besturen. Orbit zal zeven gemeenten bijstaan om zo'n coalitie te realiseren. Info vragen via info@orbitvzw.be
- De website van 11.11.11 biedt concrete hefboomen om het lokaal beleid te beïnvloeden:
<http://allemaalmensen.11.be/eisen/lokaal-beleid.aspx>
 - De politieke aanbevelingen voor een gemeentelijk migratiebeleid
 - De omgevingsanalyse en advies voor een gemeentelijke migratiebeleid

Werktafel 'Op zoek naar een (t)huis'

Centrale vraag: welke methodes blijken te helpen wanneer vrijwilligersorganisaties vluchtelingen bijstaan bij het zoeken naar een huurwoning?

Inspirerende praktijken

Vida Razavi, erkend vluchteling uit Iran, vertegenwoordigt het **buddy-pilootproject 'Vrouwen ontmoeten vrouwen'** (www.vrouwenontmoetenvrouwen.net) van de Vrouwenraad en Fedasil. Het project is in 2016 in Antwerpen gestart en breidt nu uit naar alle regio's. De sterkte ervan is de **actieve inzet van de EVVA's** (Erkende Vrouwelijke Vluchteling Antwerpen). Het project helpt alleenstaande vluchtelingenvrouwen met of zonder kinderen die na hun erkenning binnen max. 4 maanden een woning moeten vinden. De buddy-verantwoordelijke van het project koppelt een Belgische buddy aan een pas erkende EVVA, in 'tandem' met een buddy die zelf een vluchtelingengeschiedenis heeft en de taal van de EVVA in kwestie spreekt. Nadat een woning gevonden is, blijven buddy en EVVA eventueel in contact en nemen deel aan de activiteiten van de ledenorganisaties van de Vrouwenraad. EVVA's die begeleid werden, worden op hun beurt zelf buddy en helpen mee bij het tolken vanuit het Arabisch, Somali, Farsi, Tigrinya

Piet De bisschop stelt de werking van **De Herberg en Vluchtelingenplatform regio Dender** voor.

De Herberg is een werkgroep van de dekenij Asse-Dilbeek en heeft een buddywerking. In samenwerking met het OCMW helpen de vrijwilligers erkende vluchtelingen en bemiddelen rond verschillende thema's als huisvesting, onderwijs

Ook bij Vluchtelingenplatform Regio Dender helpen vrijwilligers bij het zoeken naar een woning. Samen met De Herberg wordt ook op structureel niveau gewerkt en worden daarbij meer organisaties zoals ORBITvzw, Vluchtelingenwerk Vlaanderen en Netwerk tegen Armoede betrokken. Ze schreven een Open brief naar de gemeentebesturen van hun regio en trokken publieke aandacht met een persconferentie. Er kwam antwoord van 5 gemeenten. Nu worden deze aan de praktijk getoetst. Een antwoord als 'dat de gemeenten al erg veel doen' wordt bijvoorbeeld vanuit het Netwerk tegen Armoede zwaar gerelativeerd. De buddy's noteren op een uniform document alle reacties van huiseigenaars en immokantoren die ze contacteren. In het voorjaar (in de

aanleiding naar de gemeenteraadsverkiezingen) zullen de gemeenten geconfronteerd worden met de publicatie van de ervaringen.

Guy Geudens vertelt dat vzw **Mondiale werken regio Lier** in wezen hetzelfde doet, maar op een andere manier. MOWE heeft in 2 jaar tijd een groep van ruim 50 vrijwilligers en een deeltijds betaalde werkracht opgebouwd. Onder de vrijwilligers zijn er talrijke vluchtelingen.

MOWE tracht een aantal taken voor (erkende) vluchtelingen te doen in het verlengde van de bestaande dienstverlening van (gemeentelijke) overheden en instanties in Lier en omliggende gemeenten. Ze steken veel tijd in overleg met OCMW's, gemeentebesturen en andere diensten (2 opvangcentra van Fedasil, Sociale huisvestingsmaatschappij, Sociaal verhuurkantoor). Ze praten niet alleen met assistenten over specifieke cliënten, maar ook met diensthouders, OCMW-voorzitters, schepenen en adviesraden. Ze kennen dus de kleinere en grotere nuances in de omgang met vluchtelingen tussen landelijke gemeenten, kleinstedelijke gemeenten en grotere steden. Net omdat ze nogal wat werk verzetten en dat ook zo goed mogelijk opvolgen, worden ze tot op zekere hoogte serieus genomen als partner en kennisdrager. Ze nemen geen blad voor de mond over wat de overheid te weinig of niet goed doet, maar dragen die boodschap dus in de eerste plaats over via inhoudelijk overleg. MOWE is gelukkig niet afhankelijk van subsidie van gemeenten en dus niet gebonden.

MOWE organiseert ook woonclubs, in de bibliotheek van Lier 3x per week, in een dienstencentrum van Putte 1x per 14 dagen, en in het OCMW Bonheiden. Vluchtelingen en vrijwilligers zoeken de immosites af, nemen meteen contact op met huiseigenaar of immokantoor, vrijwilligers helpen vooral bij het bellen en bezoeken. Ze zijn al vroeg gestart met een Excel bestand in de cloud waarin alle aangezochte panden genoteerd zijn met informatievelen als: adres – immo of geen immo – de vrijwilliger of assistent die contact legde – datum – reactie van eigenaar of immokantoor Ze hebben gemerkt dat dit een professionele indruk geeft die geapprecieerd wordt door professionals en besturen. Resultaten zijn vermijding van dubbele bevraging, goede communicatie tussen diensten en vrijwilliger, identificatie van eigenaren of immo-kantoren die net bereid zijn om in de toekomst ook andere panden voor vluchtelingen-kandidaten 'open' te stellen, maar ook identificatie van slechte panden en van de immokantoren die duidelijk of liever geen vluchtelingen als kandidaten toelaten.

Opmerkingen/discussie

- De huurprijzen zijn vaak heel hoog

De personen van Asse en Herent merken op dat de huurprijzen bij hen zo hoog zijn dat ze volstrekt niet betaalbaar zijn voor personen met een leefloon. MOWE daarentegen slaagt er nog in om toch een bepaald segment aan te boren dat (soms mits huursubsidie) net haalbaar is. Ze openden ook een inhoudelijke debat over betaalbaar, d.w.z. kwaliteitsvol maar 'klein' wonen met het OCMW, de schepenen en administratie Ruimtelijke Ordening.

Het project Woning Gezocht van ORBIT heeft de ervaring dat mensen soms bereid zijn om hun prijs aan te passen wanneer ze zich bewust zijn van het probleem. En sommige mensen (vaak ouderen die naar een woonzorgcentrum verhuizen) kunnen overtuigd worden om hun huis te verhuren, eventueel via een SVK, in plaats van het te verkopen.

- Gemeenten zeggen dat ze inzetten op integratie als antwoord op discriminatie.

Vluchtelingen- en armoedeorganisaties moeten blijven zeggen dat we meer verwachten van het beleid én aan ALLE politieke partijen en gesprekspartners concrete hefboomen aanreiken.

Ook moeten we benadrukken dat kwaliteitsvolle huisvesting voor iedereen in het eigen belang is van een stad/gemeente. Niemand is ermee gebaat als vluchtelingen moeten beginnen met een

achterstand. Als ze vanaf het begin goed geholpen worden, integreren ze sneller en hebben ze minder steun (van het OCMW) nodig.

- Er is gewoon een structureel tekort aan huurwoningen en de meeste subsidies voor huisvesting gaan naar eigenaars. Vlaams minister Homans gaat niet adequaat om met het probleem.
- Vraag aan Vida: hoe gaat de buddywerking van 'vrouwenontmoetenvrouwen' om met het geven van signalen aan het beleid? De Vrouwenraad heeft zich met dit project tot nu toe minder gericht op het beleid, maar meer op selectie en goede voorbereiding van de buddy's. Een (woon)buddy wordt immers geconfronteerd met veel negatieve gevoelens vanuit de samenleving en moet daar mentaal en communicatief tegen gehard worden. Ook is hun vrijwilligerswerk zeer belangrijk voor de vluchtelingen en daardoor zeer intensief.
- Het voordeel van woon-ondersteuning door een vereniging of een 'woonclub'
Onze verenigingen ondersteunen de vluchtelingen op diverse manieren: persoonlijke hulp, een woonclub, zelf een woning huren en deze onderverhuren, een leegstaande woning renoveren tot transitwoning Deze aanpak biedt diverse voordelen: het vertrouwen van de verhuurder winnen, als brug de communicatie tussen kandidaat-huurder en verhuurder verbeteren, meer zekerheid voor de verhuurder over betaling van het maandelijks huurbedrag, morele steun voor de vluchteling tijdens het zoektraject en de vele afwijzingen, correcte informatie voor de kandidaat-huurder over mogelijkheden voor financiële en sociale ondersteuning
- Kunnen we als organisaties van verschillende steden/gemeenten beroep doen op elkaar? (bijvoorbeeld een vluchteling in Grimbergen doorverwijzen naar Lier of Aalst?)

Politiek ligt dit gevoelig. Grote steden klagen over een te eenzijdige toestroom. Er is onvoldoende spreiding over het grondgebied. In Nederland verdeelt de staat erkende vluchtelingen zelf over het land en zijn de gemeenten verplicht om huisvesting te voorzien voor de vluchtelingen die aan hen toegewezen worden. Daar klaagt men dat de verplichte spreiding te weinig rekening houdt met mogelijkheden voor werk.

Als verenigingen kunnen wij netwerken, uitwisselen, en personen zoeken die de vragen verdelen en organiseren. Dit is o.a. waar het project 'Woning Gezocht. Buren gevonden' van ORBIT op inzet.

- Samenwerken met armoedeorganisaties.
Bij armen groeit vaak gemakkelijker racisme en xenofobie – vanuit de indruk dat anderen voorgetrokken worden – en dit wordt gebruikt door bepaalde politieke partijen. We moeten meer relaties leggen tussen de verschillende doelgroepen, en niet alleen voor kwetsbare mensen maar ook met hen werken. Sinds het OCMW in Lier zelf geen verhuisdienst meer heeft, heeft MOWE al een aantal verhuizingen voor (autochtone) OCMW-cliënten gedaan met hulp van vluchtelingen-vrijwilligers. Dit vraagt wel heel veel organisatie.
- Strikte reglementen en 'grijze zone'.
MOWE vraagt soms om een leegstaand pand, in afwachting van renovaties, te verhuren aan een lage prijs. De woning moet wel aan de minimum kwaliteitseisen voldoen. Kwaliteitsgebreken zijn een risico als de huurder een huursubsidie aanvraagt. Stel dat een woning dan onbewoonbaar verklaard wordt.

Als een pand onbewoonbaar verklaard wordt, is de gemeente verplicht om voor een nieuwe woonst te zorgen. Het is dus geen goed idee om in zo'n geval snel een andere oplossing te zoeken met een veel te dure woning of een andere woning die niet in orde is. De burgemeester is verantwoordelijk om een oplossing te bieden. Probeer hem/haar tijdig en preventief op de noodsituatie te wijzen, niet confronterend maar constructief om verandering ten goede te realiseren.

Werktafel 'Goede afspraken maken goede vrienden'

Centrale vraag: Vrijwilligers en professionals (OCMW, CAW, ambtenaren,...) werken vaak met dezelfde doelgroep en rond gelijkaardige problemen. Hoe komen we tot goede samenwerking en duidelijke afspraken met elkaar?

Inspirerende praktijken

Huizen van Vrede werd opgericht vanuit de ervaring dat het OCMW te weinig/te traag huizen vond voor vluchtelingen, onder andere door omslachtige procedures. Meehelpende vrijwilligers waren ontgoocheld; ze verkozen autonomie en richtten een vzw op waarmee ze zelf woningen huren en deze aan vluchtelingen onderverhuren. Het OCMW had liever de regie behouden met buddywerking.

De goede persoonlijke contacten en samenwerking met het OCMW bleken kwetsbaar. De bestuurders van het OCMW maken opeens andere keuzes, laten gebruik van een vergaderlokaal niet meer toe, zeggen dat ze niet de kritiek willen krijgen dat er voorrang wordt gegeven aan vluchtelingen op andere sociale huurders, vinden het lastig dat verhuurders liever met de vrijwilligersgroep werken in plaats van via de lange procedure met het OCMW,...

Werkgroep Merchtem Multicultureel ontstond als een werkgroep binnen Welzijnszorg. Een van leden was een vrijwilliger die sociaal assistent was bij het OCMW. Zo was het OCMW vanaf het begin op de hoogte van de werking en noden van de vrijwilligersgroep. Ook met de huidige voorzitter van het OCMW zijn er goede afspraken en blijft goede samenwerking mogelijk. OCMW neemt contact op met de werkgroep als er nieuwe vluchtelingen aankomen.

Aanvankelijk was de gemeente eerder afwijzend tegenover de werkgroep. Dit veranderde toen deze een Dienst Integratie inrichtte en aan de verantwoordelijk ambtenaar Renaat Schoukens ruimte gaf om projecten rond integratie op te zetten. Deze vroeg eerst aan de nieuwkomers die al enkele jaren in Merchtem wonen, wat hun belangrijkste noden waren. Deze waren: een woning, een job en NL leren. Op basis hiervan ontwikkelt hij projecten, in samenwerking met het Agentschap Integratie en Inburgering, CVO's,

vrijwilligersgroepen,... Ook met het OCMW heeft hij een goede samenwerking. Eigenlijk zijn de collega's van de Dienst Burgerzaken nog het moeilijkst omdat zij de nodige informatie niet altijd doorgeven.

Bespreking in de groep

- De samenwerking hangt sterk af van de politieke context en van de goede wil van de ambtenaren en de maatschappelijk werkers. Het is lastig dat elke gemeente op een heel andere manier werkt en andere regels heeft rond OCMW, inzet van vrijwilligers, huisvesting, integratie,... Afspraken en samenwerking die in de ene gemeente goed werken, zijn niet automatisch mogelijk in een andere.
- Het Agentschap Integratie en Inburgering begeleidt de ontwikkeling van lokaal beleid en de integratie- ambtenaren. De focus ligt dan op een globale aanpak van diversiteit in ruime zin.
- Zowel bij de vrijwilligersgroepen als bij de lokale overheid bestaat de angst dat de ander hun werking wil overnemen. We moeten elkaars autonomie respecteren, knelpunten en aanvullingen benoemen. Een afstemmingsproces en samenwerking in het belang van de vluchteling moet het streefdoel zijn.
- Samenwerking heeft voor de gemeente én voor de vrijwilligersgroep belangrijke voordelen. Gemeenten kunnen bepaalde taken waar zij nu niet aan toekomen, door de vrijwilligersgroepen laten opnemen. Vrijwilligersgroepen kunnen ondersteuning krijgen voor aspecten van hun werking en deze duurzamer maken. Als beide partijen deze voordelen inzien, helpt dit om op een goede manier samen te werken.
- Er is ook goede samenwerking en afstemming nodig met organisaties die rond andere kwetsbare doelgroepen (bv generatie-armen) werken. Mensen in armoede zien vluchtelingen vaak als concurrenten op de woningmarkt, terwijl ze tegen een aantal gemeenschappelijke drempels botsen. We moeten communiceren dat we dezelfde strijd voeren en niet de ene groep voorrang willen geven op de andere. Het helpt als de groepswerkers het concurrentiedenken met hun deelnemers bespreken. We moeten wel erkennen dat er verschil in kansen bestaat tussen mensen die voor hun vlucht een sterke positie hadden (eigen huis, goede scholing, sterk netwerk) tegenover bv generatie-armen of niet-geschoolde vluchtelingen.
- Een ander knelpunt zijn de strengere regels voor huursubsidie en de formele 'afstandelijke' brieven vanuit de gemeente hierover. Dit werkt zowel voor huurders als verhuurders erg ontmoedigend. In Merchtem vangen de ambtenaren dit op door persoonlijk met de verhuurders te praten en samen te bekijken welke technische aanpassingen nodig zijn.
- Gemeenten zouden meer prioriteit moeten geven aan een stabiele woonsituatie voor vluchtelingen. Nu wordt Nederlands leren als de eerste en belangrijkste stap naar integratie gezien. Eerst moet er stabiliteit zijn om de mentale ruimte te hebben voor het leren van een nieuwe taal. Voor kinderen is herhaalde verandering van school heel nadelig.
- Velen ervaren dat OCMW, CAW of CLB er onvoldoende in slagen om mensen de nodige psychologische steun te bieden. Soms doen ze wel inspanningen, maar blijkt hun aanpak niet te werken voor vluchtelingen. Anderzijds is het ook een feit dat niet alle culturen vertrouwd zijn met 'psychologen' of dat je enkel naar een psycholoog gaat als je 'gek' bent. Een andere term gebruiken zou misschien al veel weerstand doorbreken, bv 'vertrouwenspersoon'. Als we willen dat hulpverlening werkt, moeten we ook rekening houden met culturele verschillen.

Werktafel 'Werken met de toolkit van Gastvrij Netwerk'

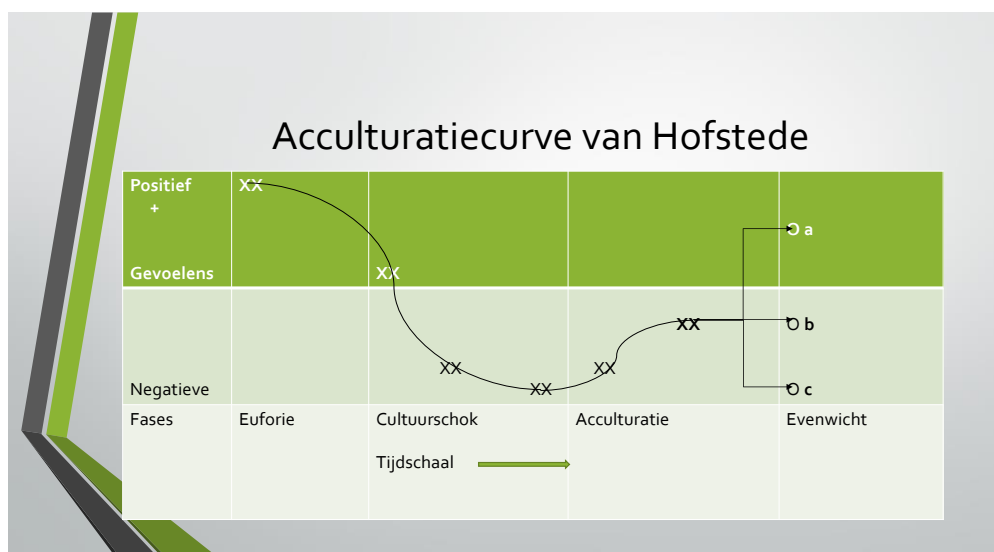
De meeste deelnemers waren geen beginners in het vrijwilligerswerk en dat was wel te merken.

De Toolkit (2016) is ter beschikking op <https://www.vluchtelingenwerk.be/gastvrij-netwerk#sub-208>. Doel ervan is **lokale vrijwilligers** versterken bij de ondersteuning van erkende vluchtelingen en subsidair beschermde die 'nieuwkomers' zijn in onze maatschappij. De ondersteuning is een aanvulling aan de formele diensten. We stelden trouwens vast dat ook professionele hulpverleners de Toolkit raadplegen. De toolkit wil ook nuttig zijn voor **vluchtelingen** door duidelijk te maken dat deze na hun erkenning voor een nieuwe periode met veel vragen en onduidelijkheden staan. Ze moeten hun weg zoeken in alle geschreven en ongeschreven verplichtingen en erachter proberen te komen op welke rechten ze beroep kunnen doen.

Het 1ste hoofdstuk omvat uitleg over begrippen, de eigen aard en functie van onze lidorganisaties en aspecten van organisatie. In het 2de hoofdstuk leest de gebruiker hoe onze vrijwilligersverenigingen op verschillende manieren hun maatschappelijke functie uitvoeren: tussen overheid en professionele diensten, vluchtelingen, middenveld en bevolking. Het 3de hoofdstuk bevat vele links en tips om met vragen om te gaan rond 12 opgaven waarmee de vluchtelingen geconfronteerd worden.

Begrijpen wat een vreemdeling in zijn nieuwe omgeving doormaakt

Natuurlijk kan je niet voorbijgaan aan wat vluchtelingen in de voorbije maanden en jaren hebben meegemaakt. De acculturatiecurve van Hofstede is nog altijd een goed instrument om inzicht te krijgen in wat participatie beïnvloedt in de periode na aankomst en erkenning.

Goede afspraken maken

De CODA-methode is handig om een gezamenlijke werkwijze af te spreken als meerdere personen een groep vormen om nieuwkomers te ondersteunen. Als organisatie is het belangrijk om vrijwilligers op hun competenties aan te kunnen spreken, maar ook om hen duidelijk te maken dat ze grenzen aan hun engagement mogen stellen en deze ook uitspreken. In het samenwerken en het engagement houd je rekening met de draagkracht en veerkracht van de vluchteling én van de vrijwilliger.

De CODA helpt ook om paternalisme te voorkomen en 'doe-mensen' aan te zetten tot even bezinnen vooraleer in actie te schieten. In een onderzoek in Nederland vertelden vluchtelingen dat ze eigenlijk maar weinig mensen 'echt' ontmoetten. Er kwamen wel verschillende mensen bij hen over de vloer om hun 'ding'

te doen, maar zelden was er een gesprek waaraan ze als vluchteling echt behoefte hadden: niet over hun verleden maar over de vele vragen die bij hen opkwamen als ze iedereen zo bezig zagen in hun directe omgeving.

Expertise en inbreng van elke deelnemer

- CODA :
 - Contact
 - Onderzoek
 - Doelstelling
 - Actie

Het werk is en blijft MAATWERK, bepaald door de vluchteling, vrijwilliger en omgeving.

Netwerken

Binnen de vrijwilligersgroep maken we taakafspraken over wie wat opvolgt. De groep heeft echter zelf ook een netwerk nodig met diverse instanties, diensten, verenigingen en personen. Spreek deze aan op basis van wat zij zouden kunnen betekenen. Diensten hebben soms de neiging om problemen waarvoor zij geen mankracht, geld of tijd hebben, door te schuiven. Vrijwilligers doen soms meer dan gewoon en geven op die manier ook een persoonlijke kleur die het ontmoeten warmte geeft. Hun intensieve inzet kan soms te veel worden. Bespreek het als je het gevoel krijgt 'gebruikt' te worden door diensten en vluchtelingen. Vaak ontdek je dat er op een andere wijze wel goed kan samen gewerkt worden. Werk verbindend, vergroot het draagvlak via ontmoetingen en informatie.

Oefening: de zak vol papieren ...

De deelnemers aan de werktafel bespraken hoe je met de nieuwkomers afspraken maakt rond de papieren: brieven, facturen, attesten, ziekenhuispapieren, belastingsformulieren, schoolpapieren, reclame.... Deze zijn onduidelijk voor wie ze niet kan lezen of begrijpen wat erop staat. De ene vluchteling zal kiezen voor inscannen of sorteren volgens logo, de ander steekt alles in een zak of doos. Meestal is ook onduidelijk wat bewaard moet blijven en hoe lang. Sommige deelnemers aan de tafel gaven toe dat zij het zelf ook niet altijd weten. De Gezinsbond maakte een duidelijk overzicht over het bewaren van papieren.

Wat bewaar je van al die papieren? 	Even praktisch: • 6 maanden: hotel en restaurantrekeningen • 1 jaar: facturen van de gerechtsdeurwaarder • 2 jaar: kastickets voor alle niet verbruikbare roerende goederen (garantie) en ziekenhuisfacturen • 3 jaar: verzekeringscontracten, bewijs van premiebetalingen en opzeg contract • 5 jaar: facturen van notaris en advocaat, huurdocumenten (tot 5 jaar nadat je het huis hebt verlaten) en telecom, water en energie • 7 jaar: fiscale- en bankdocumenten • 10 jaar: diensten van architecten, aannemers en zelfstandigen • Levenslang: je erkenningsbrief, papieren van huwelijk, samenwoningstakte, overlijden, je globaal medisch dossier, je mutualiteitsboekje rijbewijs en diploma's • Volgens de Gezinsbond
---	---

Aanpassingen en aanvullingen aan de toolkit

Er staat een herwerking van de toolkit op stapel. We moeten immers rekening houden met gewijzigde maatregelen, schappen wat niet meer van toepassing is, aanvullen wat ontbreekt, bv bij gezondheidszorg, overlijden Daarvoor is hulp van lidverenigingen, vrijwilligers, professionelen en vluchtelingen nodig.

De deelnemers aan de werktafel legden enkele suggesties voor:

- De fiche huisvesting uitbreiden en herschrijven.
- Fiche maken wat je kan doen met mensen zonder verblijfsvergunningen, waar liggen de mogelijkheden en waar de valkuilen?
- Hoe kom je op voor de rechten van kinderen in de verschillende verblijfssituaties?
- Concrete voorbeelden van meters en peters die hun eigen netwerk gebruiken om vluchtelingen kans te geven tot vrijetijdsbesteding en ontspanning.
- Hoe organiseer je een eigen plek voor en met vluchtelingen voor uitwisseling van info en ervaringen of waar ze hun talenten kunnen beoefenen op bv creatief vlak?

Het Platform Vluchtelingen Limburg maakte een sjabloon om bijdragen te leveren.

- Is er een item waarvan de inhoud of regelgeving ondertussen veranderd werd?
- Vind je dat er een item/levensdomein te weinig uitgewerkt werd?
- Heb je praktische tips of beschik je over interessante informatie? bezorg deze dan zo mogelijk met een link naar de bron.
- Gebruik eenvoudige spreektaal en vorm geen lange zinnen
- Om de eindredactie te vergemakkelijken gebruik je best geen 'opmaak' van de tekst
- Bij een link – vertrek je van de link die gebruikt werd door de organisatie / instelling die verantwoordelijk is voor het onderwerp, zodat de informatie juist is.

Bv: de link [aanvraag kinderbijslag](#). Vermeld deze ook nog apart onderaan je tekst.

Kinderbijslag = <http://www.famifed.be/home>

- Respecteer de opbouw van elk hoofdstuk van de Toolkit
- Foto's of grafieken worden niet opgenomen in de tekst. Indien dit het thema kan ondersteunen, wordt een grafiek opgenomen via een link.

SJABLOON

Deze bijdrage werd aangebracht door:

organisatie

persoon.....

e-mailadres:

telefoon:

Mijn bijdrage gaat over:

O een verwijdering van een item in een hoofdstuk of van een tip die niet meer van toepassing is

O een aanvulling/bijkomende tip/info over een hoofdstuk/ deelthema

O een aanvulling i.v.m regionaal aanbod

BV: hoofdstuk energie

Max 1000 tekens
<u>Probleemstelling</u> Verouderde koelkasten en wasmachines verbruiken veel meer elektriciteit dan nieuwere modellen. Mensen in armoede kopen vaak tweedehands. Om de aankoop van een nieuw energiezuinig toestel te ondersteunen, kunnen beschermde afnemers een kortingbon van 150 euro krijgen. Max 500 tekens
<u>Tip: Voorbeeld</u> Beschermde afnemers (mensen met een leefloon) kunnen bij aankoop van een wasmachine of koelkast met het A, A+, A++ of A+++ jaarlijks een kortingbon met een waarde van 150 euro krijgen. Meer info vind je op de website van de netbeheerder Infrax of Eandis of op de website van de Vlaamse overheid. Max. 500 tekens
Contactpunt voor het regionaal aanbod: een centraal punt met de link ernaartoe

Slotbemerkingen 'Kracht en valkuilen van gastvrijheid'

door Vida Razavi, Zahid Ghaida en Robin Vandevoordt

Robin Vandevoordt

Als cultureel en politiek socioloog bestudeerde Robin in zijn post-doctoraal onderzoek onvrijwillige migratie, morele verantwoordelijkheid, solidariteit en protest van rechts. Diepte-interviews van recent aangekomen Syrische vluchtelingen waren een toetssteen.

Nu is hij de voornaamste onderzoeker in een project over opkomst en ontwikkeling van de problematisering van vluchtelingen, de lange-termijn-ontwikkeling van solidariteit in de Belgische burgermaatschappij en protestbewegingen n.a.v. de verhoogde instroom van 2015.

In België is hulp formeel georganiseerd

Het nationaal, Vlaams en lokaal beleid ontwikkelde opvang voor asielzoekers in procedure en diverse diensten om inburgering en integratie van nieuwkomers te begeleiden (en te controleren). Al deze formele vormen van hulp zijn toegewezen aan professionele organisaties. De hiërarchische relatie tussen hulpverlener en cliënt creëert vaak onbedoeld een ervaring van ongelijkheid en afhankelijkheid. Syrische vluchtelingen zijn een meer persoonlijke vorm van solidariteit gewend. Voor hen is 'waardigheid' bijvoorbeeld een stuk belangrijker dan 'rechten'.

Dat heeft gevolgen voor hun integratie:

- vaak houden zij zich zo ver mogelijk uit de buurt van hulpverlening door professionelen, sociaal werkers en vrijwilligers,
- problemen en spanningen blijven zo onder de radar. Noden in huisvesting, juridische hulp, psychosociale en medische zorg, blijven on vervuld,
- hoe kleiner en zwakker hun sociaal netwerk, hoe afhankelijker van OCMW en professionelen, en hoe meer spanning er in die afhankelijkheidsrelatie sluipt,
- personen komen niet op 'hun plek' terecht in situaties van werk, wonen in de stad of op het platteland terwijl ze elders willen wonen, ze slagen er niet in hun sociaal leven op te bouwen, krijgen onjuiste (juridische) informatie

Echt contact leggen met Belgen is heel moeilijk

Wij organiseren onze vrij tijd en zijn gewend aan lidmaatschap, reservering en inschrijving.

Wij gaan vaak om met naaste familieleden en vrienden in een vastomlijnd kader: vrienden uit onze jeugd, van het werk, van een buurtvereniging, sportclub Ook dat maakt het moeilijker voor nieuwkomers die uit landen met een meer spontane sociale omgang komen.

Kracht en warmte van gastvrije vrijwilligers

Laagdrempelige, open en persoonlijke contacten openen poorten naar echt sociaal leven én naar effectieve (al dan niet professionele) hulpverlening. Nieuwkomers met sterkere sociale netwerken maken immers vaker en efficiënter gebruik van professionele hulpverlening.

Eén van de sterktes van vrijwilligers is dat zij afhankelijkheidsrelaties kunnen ondermijnen. Samen actie ondernemen met nieuwkomers, niet alleen voor hen.

Wederkerigheid in de gastvrijheid is belangrijk voor waardigheid en goed gevoel aan beide kanten.

Valkuilen voor vrijwilligers

- Ga niet het werk van de overheid vervullen
Signaleer structurele problemen (bv huisvesting, werk, sociaal contact). Zoek bondgenoten in het lokaal bestuur, OCMW, GROS en andere sociale verenigingen ...
Vestig de aandacht op wat jullie doen: laat zien dat solidariteit werkt.
- Hoed je voor machtssituaties
Vermijd een houding van 'barmhartige tegenover zij die moeten dankbaar zijn'.
Neem vluchtelingen op als vrijwilligers in je organisaties en/of in de raad van bestuur.
- Ken je grenzen
Neem het leven van iemand anders niet op je schouders!
Probeer geen hulpverlening in je eentje te doen, maar zoek praktische steun van professionele hulpverleners en sociale en mentale steun van vrijwilligers en vrienden.

Zahid Ghaida kwam door de netwerkdag tot het besef dat vluchtelingen niet alleen zijn, maar dat er vele mensen zijn die willen luisteren en meedenken.

"Vluchtelingen hebben nog geen stabiel leven. Ze moeten niet alleen een nieuwe taal leren, maar ook contacten vinden om de cultuur van het nieuwe land te leren kennen"

"Toen ik hier aankwam voelde ik angst voor alle nieuwe opgaven. Ik wilde me echter niet inferieur voelen en me 'veilig' in mijn eigen gemeenschap opsluiten".

Vida Razavi maakt onderscheid tussen 'integratie' en 'inclusie'.

Integratie wijst op het proces van aanpassing voor nieuwkomers om hun overgang naar de maatschappij te vergemakkelijken. De focus ligt op burgerrechten en wetten, maar ook op aanpassing aan het politiek en sociaal systeem. Het is te eenzijdig gericht op nieuwkomers en op snelle oplossingen voor behoeften als huis, werk, opleiding.

Inclusie is het proces en de praktijk om verschillende identiteiten te erkennen en ervoor te zorgen dat mensen een zinvol leven kunnen leiden. Inclusie veronderstelt mekaar leren kennen en als mens erkennen met wederzijds respect, aanvaarding en aanvulling. Dit proces duurt veel langer (20 jaar, zegt ze). Gedeeltelijk heeft de overheid hierin een taak, maar het is vooral een 'human job'.

De netwerkdag van Gastvrij Netwerk kreeg aandacht in de media

GASTVRIJ NETWERK, vrijwilligers maken het verschil.

In De Wereld Morgen, door Willy Verbeek, 30-10-2017

<http://www.dewereldmorgen.be/blog/willyverbeek/2017/10/30/gastvrij-netwerk-vrijwilligers-maken-het-verschil>

Vlaanderen zit vol ... gastvrije vrijwilligers

In MO* Magazine, door Robbe Latré, 14-11-2017

<https://www.mo.be/reportage/vlaanderen-zit-vol-gastvrije-vrijwilligers>

De foto's in dit verslag zijn aan geleverd door Ibrahim Rahmah, voormalig journalist in Syrië, en medelid Ria Cabus

Tot slot enkele foto's van de wandeling met vzw Tochten van Hoop

